NCS-systemet: Bli en kodeknekker!

Har du stått der foran fargebaren noen gang, like full av forvirring som stativet er fullt av fargestrips? Fins det egentlig noe system i galskapen, noen måte å skjønne dette med farger på? En bra begynnelse er å tolke de små tallene og bokstavene som står under hver farge! De er en slags koder, men de er veldig lette å knekke.

Av ifi.no

Du står der foran fargebaren og river deg i håret. Hvordan skal du få den som blander farger til å skjønne akkurat hva du vil ha? Kanskje kommer du med noen svevende beskrivelser av sjøgrønt eller himmelblått, smørgult eller bonderødt. Det er ikke så smart. For hvordan kan du vite at din gode hjelper forestiller seg akkurat det du ser for ditt indre blikk? Det er ganske enkelt ikke sånn vi snakker om farger mer.

Nå er farge blitt en konkret og konsis vare, noe som kan uttrykkes med en presis formel, omtrent som matematikk. Kjedelig? Langt ifra! Det har gjort det mye lettere å finne fram, å sette sammen nyanser - og være sikre på at vi får det vi ønsker oss. Vi skal bare lære oss å skjønne de små tallene og bokstavene på fargeprøvene først.

NCS-systemet

Skal vi kommunisere om farger, trenger vi et språk som vi alle forstår likt - fra forbruker til fargehandler, fra designer til interiørarkitekt. Natural Color System er betegnelsen som skjuler seg bak NCS-forkortelsen. Det er et smart uttenkt system som gjør det mulig å uttrykke enhver farge i form av tall

og bokstaver. For å skjønne dem, må vi først skjønne hva som menes med noen begreper som systemet bygger på:

. Kulør. Dette er det vi vanligvis kaller for farger når vi tenker på gult, rødt, blått og grønt. I NCS-systemet er kulørene ordnet i en kulørtonekrets med fire grunnfarger. Mellom disse ligger blandingsfargene som en glidende skala.

. Nyanse. Dette begrepet gir et bilde av forholdet mellom sorthet, hvithet og kulørthet i en farge, fra knallfarge til lyst eller mørkt grålig. I NCS-systemet er nyansene ordnet i et nyanse-triangel.

. Kulørthet. Når kulørtheten dominerer, er fargene kraftige og intense - som for eksempel knallblått.

. Sorthet. Når sortheten dominerer, er fargene dunkle og dype - som for eksempel mørk marineblått.

. Hvithet. Når hvitheten dominerer, er fargene lyse og lette - som for eksempel lett pastellblått.

Bli en kodeknekker!

Tall- og bokstavkodene er satt sammen av to ledd: Det første forteller om forholdet mellom hvitt, sort og kulør. Det andre beskriver hvilken kulør det er snakk om. To hjelpemidler gjør det lettere å skjønne:

. Kulørtonekretsen. Der er hovedfargene ordnet med en bokstav for hver: Y for gult, R for rødt, B for glått og G for grønt.

Dette er bokstavene vi finner igjen i andre ledd i fargekodene. Mellom hovedfargene ligger alle blandingsfargene med glidende overganger. Utenfor hver blandingskulør ser du tall og bokstaver som forteller om blandingsforholdet. Tar vi like deler gult og rødt, får vi orange med koden Y50R, det vil si 50% rødt i det gule. Syns du kuløren blir for rød? Kanskje holder det med 20% rødt i det gule. Da blir koden Y20R.

Nå har du knekket andre ledd i NCS-kodene!

For å knekke første ledd trenger ser du på hjelpemiddel nummer to:

. Nyansetriangelet. Der er maks kulør plassert i spissen til høyre, mens fargen toner ut mot hvitt i øverste hjørne og mot sort i nederste hjørne.

Trekanten forteller hva som skjer med kuløren når den "spes ut" fra full kulør slik at sorthet eller hvithet dominerer. NCS-koden uttrykker dette i prosent. Tenk deg at sort + hvitt + kulør = 100 %. Først kommer et tall for sortheten, deretter for kulørtheten - resten opp til 100 utgjør hvitheten, men det blir overflødig å skrive. Er første del av koden 1040, vil det si at nyansen har 10 % sorthet i seg og 40 % kulør. Da blir det 50 % igjen til hvithet.

Nå har du knekket første ledd i NCS-kodene!

A-ha-opplevelsen

Hvis du nå tar for deg en hvilken som helst fargestrips fra stativet, er det ikke så mystisk mer. Plutselig har de små tallene og bokstavene fått mening.

Du ser på første leddet: Er nyansen slik du vil ha den? Er tallet for sorthet høyt, får vi en mørk, grålig nyanse. Er tallet for kulørthet høyt, får vi en sterk signalfarge. Er begge to lave, blir det mye igjen til hvithet, altså en lys og lett farge. Vil du ha nyansen litt sterkere eller litt mer dempet? Med små

forandringer i prosenttallene, blir det akkurat slik du vil.

Du ser på andre leddet: Er kuløren slik du vil ha den? Med små forskyvninger i blandingstallet, justerer du den til den blir perfekt - akkurat din egen yndlingsfarge.

Gratulerer: Du er nå blitt en kode-knekker!

Nå kan du få fargene akkurat slik du vil. Det fikser blandemaskinen og en fagperson med rette innstilling.